

Nr 660

Av fröken Nordström och herr Hanson, Per-Olof, i anledning av
*Kungl. Maj:ts proposition nr 90, med förslag till lag om
allmän försäkring, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 789 i Andra kammaren)

De eftersatta gruppernas problem måste få inta en central plats i 60-talets reformarbete. En i socialt hänseende eftersatt grupp av icke obetydlig storlek utgöres av de ensamstående mödrarna. Åtgärder för att bereda dessa bättre levnadsförhållanden framstår som väsentliga. Det kan ske genom omskolning och yrkesutbildning, hjälp till bostad och barntillsyn, förvärvsavgång vid beskattningen m. m. En ytterligare åtgärd vore införandet av särskilda behovsprövade bidrag vid barnsörd, motsvarande den norska morstrygden. En utredning om dylika s. k. modersbidrag har nyligen företagits inom Stockholms stad.

Den specialundersökning som 1960 publicerades av socialhjälpstuderingen i Stockholm avslöjade, att drygt $\frac{1}{4}$ av de ensamstående mödrarna i Stockholm årligen får stöd från socialhjälp. Procentsiffran var störst för ogifta (31 %), därefter följde fränskilda (28 %) och änkor (20 %). Dessa förhållanden, som i stor utsträckning torde ha motsvarighet i landet i övrigt, bör stämma till eftertanke. Det kan inte skäligen sägas att socialhjälp, som enligt sin natur är en undantagsförmån, är den lämpliga eller rättvisa stödåtgärden för ensamma mödrar. Att dessa kvinnor likväl hänvisas till denna form av hjälp bör ses som en antydning om att samhället ännu inte förmått ge dem det stöd som rimligen tillkommer dem.

De ensamstående mödrarna är i särskilt behov av stöd under den närmaste tiden efter barnsörd. Den tidigare nämnda utredningen inom Stockholms stad med förslag rörande ensamstående mödrar yttrar i samband med förslaget om modersbidrag följande:

För att säkra barnens framtida utveckling i fysiskt och psykiskt hänseende är det i de fall där modern har för avsikt att själv vårda sitt barn angeläget, att hon ges tillfälle att med en någorlunda känsla av trygghet själv svara för barnets omvårdnad under en icke alltför kort tidrymd efter dess födelse. Denna uppfattning grundas främst på insikten om barnets starka behov av modern speciellt under spädbarnstiden. Uppenbarligen måste det också föreligga stora svårigheter för en moder att kunna och orka med att på ett riktigt sätt tillgodose barnets behov under denna tid jämsides med ett ansträngande förvärvsarbete. Utifrån dessa synpunkter framstår det som

betydelsefullt och angeläget, att samhällets åtgärder till stöd för de ogifta mödrarna utvecklas på sådant sätt, att dessa icke bli nödsakade att alltför tidigt efter barnets födelse gå ut i förvärvsarbete.

Införandet av modersbidrag skulle, anser utredningen vidare, verka i abortförhindrande syfte.

Förutsättningen för att modern — som önskvärt är — skall avhålla sig från förvärvsarbete under den närmaste tiden efter barnets födelse är att samhällets stöd för henne utgör ett tillräckligt attraktivt alternativ. I regel torde detta icke vara fallet med enbart moderskapspenningen, icke ens efter den förhöjning som departementschefen föreslår i propositionen nr 90. Om modersbidrag införes kommer situationen för de ensamstående mödrarna att radikalt förbättras — detta under förutsättning att bidraget göres tillräckligt stort och utgår under en relativt lång tid, helst några år, efter barnets födelse.

Den stockholmska utredningen föreslår att behovsprövade modersbidrag skall utgå till ensamstående ogifta mödrar under en tid av $\frac{1}{2}$ —1 år efter barnets födelse. Vid behovsprövningen skall hänsyn tagas till bl. a. tilläggsjukpenning och andra socialförsäkringsförmåner samt underhållsbidrag.

Frågan om modersbidrag synes lämpligen böra lösas på det statliga planet. Därigenom undviks att ensamma mödrar söker sig till kommuner, där dylika bidrag införts. En statlig utredning om modersbidrag bör därför till sättas. Utredningen bör undersöka förutsättningarna för bidrag till *alla* kategorier ensamstående mödrar. Eftersom bidraget skall vara behovsprövat synes det principiellt oriktigt att begränsa kretsen av bidragsberättigade till ogifta ensamstående mödrar, ehuru dessa i regel torde vara i största behov av hjälp. Vid de ekonomiska beräkningar, som utredningen förutsättes utföra, bör beaktas dels ett korttidsalternativ, dels ett långtidsalternativ för modersbidragets utfående.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning angående särskilda behovsprövade modersbidrag till ensamstående mödrar för tid efter barnsbörd.

Stockholm den 3 april 1962

Margareta Nordström

Per-Olof Hanson
